

Warszawa, 2 lipca 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-579021-X/08/TS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani

Jolanta Fedak

**Minister Pracy
i Polityki Społecznej**

Hielen Laurina Pani Minister,

Uprzejmie informuję Panią Minister, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi mieszkańców Stalowej Woli, którzy są beneficjentami świadczeń rodzinnych. Przedmiotem tych skarg jest zmiana dotychczasowej formy wypłaty wspomnianych świadczeń, która spowodowała, że świadczeniobiorcy zostali znacznie ograniczeni w decydowaniu o sposobie dysponowania własnymi środkami finansowymi oraz w prawie do informacji o stanie tych środków. Począwszy od 1 stycznia 2008 r. Urząd Miasta Stalowa Wola wprowadził przedpłacone karty płatnicze „Banku Handlowego”, przy użyciu których osoby uprawnione do świadczeń rodzinnych mają korzystać ze środków finansowych wypłacanych w ramach tych świadczeń. W związku z powyższym, świadczeniobiorcy wzywani byli do stawienia się w Urzędzie Miasta Stalowa Wola w celu zmiany decyzji ustalającej prawa do świadczeń rodzinnych oraz odbioru karty płatniczej. Skarżący twierdzą, że byli informowani przez urzędników, iż nieodebranie wspomnianej karty spowoduje wstrzymanie wypłaty świadczeń rodzinnych.

Według informacji uzyskanych od Prezydenta Stalowej Woli, około 3300 beneficjentów świadczeń rodzinnych wyraziło zgodę na zmianę formy wypłaty tych świadczeń i odebrało przedpłacone karty płatnicze. Osobom tym zmieniono decyzje ustalające prawo do świadczeń rodzinnych w zakresie sposobu wypłaty świadczeń. Świadczeniobiorcom, którzy nie stawili się po odbiór wspomnianych kart, świadczenia

są wypłacane w dotychczasowej formie, jednak w decyzjach przyznających tym osobom świadczenia rodzinne na kolejne okresy zasiłkowe będzie znajdował się zapis, że świadczenia będą dostępne jedynie przy użyciu kart płatniczych.

Skarżący zwracają uwagę, że korzystanie z przedpłaconej karty płatniczej „Banku Handlowego” wiąże się z wieloma niedogodnościami. Według ich twierdzeń, posiadacz karty ma prawo jedynie dwukrotnego użycia karty w bankomacie, w okresie miesiąca lub może dowolną ilość razy uiszczać nią płatności w sklepach. Bankomaty nie wypłacają jednak monet, co powoduje, że świadczeniobiorcy nie mogą dysponować całą kwotą świadczenia, która np. w przypadku zasiłku rodzinnego wynosi 44, 56 lub 65 zł, a w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego - 144 zł. Ponadto, nie wszystkie sklepy akceptują karty płatnicze, więc wykorzystanie pieniędzy, których z powodów technicznych nie można wypłacić z bankomatu, przy użyciu przedpłaconej karty „Banku Handlowego” nie zawsze jest możliwe. Skarżący podnoszą również, że nowa forma korzystania ze świadczeń rodzinnych pozbawia ich możliwości uiszczenia okresowych opłat za media (wodę, gaz, energię elektryczną) za pomocą przelewu bankowego, czy też drogą elektroniczną tak jak czynili to dotychczas. Ponadto, nie mogą oni sprawdzić, kiedy pieniądze z tytułu świadczeń rodzinnych wpływają na ich konto i jaki jest aktualny stan konta. Przedpłacowa karta płatnicza nie jest bowiem powiązana z kontem internetowym, a w Stalowej Woli nie ma żadnej placówki „Banku Handlowego”, w której można sprawdzić wielkość środków na koncie. Nie ulega zatem wątpliwości, że beneficjenci świadczeń rodzinnych zostali ograniczeni w dysponowaniu środkami finansowymi, które po wypłacie świadczeń rodzinnych stały się ich własnością.

Treść skarg kierowanych do Rzecznika wskazuje także, iż Prezydent Stalowej Woli próbuje niejako sankcjonować zmianę sposobu wypłaty świadczeń rodzinnych poprzez zamieszczanie w decyzjach ustalających prawo do świadczeń rodzinnych rozstrzygnięć dotyczących nowej formy korzystania z tych świadczeń. Przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992) nie przewidują jednak, że w decyzji ustalającej prawo do świadczeń rodzinnych ma być określany sposób wypłaty świadczenia, zatem działania Prezydenta Stalowej Woli nie mają podstaw prawnych. Istnieje jednak niebezpieczeństwo, że zanim

właściwe organy stwierdzą nieważność decyzji ustalających prawo do świadczeń rodzinnych, w części określającej sposób korzystania ze świadczeń rodzinnych, osoby, które nie wyrażą zgody na posługiwanie się przedpłaconą kartą płatniczą, mogą nie otrzymać należnych im środków finansowych.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych nie określa sposobu wypłaty tych świadczeń, co w powoduje, że w praktyce formę wypłaty tych świadczeń ustalają dowolnie organy realizujące zadania w zakresie świadczeń rodzinnych. Opisane przez mieszkańców Stalowej Woli problemy dotyczące korzystania ze środków finansowych wypłacanych w ramach świadczeń rodzinnych, poddają jednak wątpliwość, czy organy wykonawcze gmin (miast) powinny dysponować zupełną swobodą w zakresie określania formy wypłaty wspomnianych świadczeń. Wydaje się, że aby zapobiec powstawaniu w przyszłości przypadków ograniczania beneficjentów świadczeń rodzinnych w dysponowaniu należącymi do nich środkami pieniężnymi, ustawa powinna ustalać dwa lub trzy dopuszczalne sposoby przekazywania świadczeniobiorcom środków pieniężnych (np. wypłata gotówki w kasie urzędu gminy lub przelew na wskazany przez świadczeniobiorcę rachunek bankowy).

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia - w ramach posiadanych kompetencji - stosownych działań legislacyjnych, zmierzających do uregulowania w ustawie o świadczeniach rodzinnych kwestii formy wypłaty tych świadczeń beneficjentom. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

Jan Zygmunt Nawrocki
Jan Kochanowski